

Yếu tố tác động đến vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở các trường sĩ quan quân đội theo hướng phát triển năng lực người học

Lâm Hải Đăng^{*1}, Lê Quang Mạnh²

* Tác giả liên hệ

¹ Email: mrhai.dang2010@gmail.com

² Email: lemanhspqs@gmail.com

Học viện Chính trị

124 Ngô Quyền, Quang Trung, Hà Đông,

Hà Nội, Việt Nam

TÓM TẮT: Nhiều nghiên cứu chỉ ra rằng, dạy học nêu vấn đề là kiểu dạy học hiện đại, lấy người học làm trung tâm. Vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội có vai trò to lớn trong việc phát huy tính tích cực, tự giác, độc lập, sáng tạo của học viên, góp phần đào tạo những con người mới, những cán bộ, sĩ quan phát triển hài hòa cả phẩm chất và năng lực, là nguồn nhân lực chất lượng cao phục vụ đắc lực cho sự phát triển của quân đội cũng như sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Bài viết phân tích, luận giải làm rõ nội hàm quan niệm vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội theo hướng phát triển năng lực người học; Những yếu tố tác động đến việc vận dụng kiểu dạy học này vào thực tiễn dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội hiện nay.

TỪ KHÓA: Dạy học nêu vấn đề, vận dụng dạy học nêu vấn đề, yếu tố tác động, trường sĩ quan quân đội, khoa học xã hội và nhân văn.

→ Nhận bài 07/6/2023 → Nhận bài đã chỉnh sửa 06/8/2023 → Duyệt đăng 15/10/2023.

DOI: <https://doi.org/10.15625/2615-8957/12311007>

1. Đặt vấn đề

Quán triệt và thực hiện đường lối, chủ trương của Đảng về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục đào tạo theo định hướng “Chuyên mạnh quá trình giáo dục từ chủ yếu trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học” [1, tr.232]. Những năm gần đây, các trường sĩ quan quân đội có nhiều đổi mới về giáo dục và đào tạo, trong đó có việc nghiên cứu, vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn theo hướng phát triển năng lực người học và đã đạt được kết quả thiết thực. Tuy nhiên, việc vận dụng dạy học nêu vấn đề vào thực tiễn quá trình dạy học vẫn còn mang tính kinh nghiệm, hiệu quả vận dụng chưa đạt được như mong đợi. Để có cơ sở đề xuất các yêu cầu và hệ thống các biện pháp vận dụng thiết thực, khả thi, cần thiết phải nhận thức và phân tích các yếu tố tác động ảnh hưởng đến việc vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Quan niệm về vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội theo hướng phát triển năng lực người học

a. Dạy học nêu vấn đề

Trên thế giới đã có nhiều nghiên cứu về dạy học nêu

vấn đề, tác giả I. Ia. Lecne đưa ra định nghĩa: “Dạy học nêu vấn đề là phương pháp dạy học trong đó, sinh viên tham gia một cách có hệ thống vào quá trình giải quyết các vấn đề và các bài toán có vấn đề được xây dựng theo nội dung tài liệu trong chương trình” [2, tr.6]. Trong quan niệm này, tác giả đã nhấn mạnh đến vai trò tích cực của người học trong việc tham gia một cách có hệ thống vào giải quyết các vấn đề thuộc nội dung học tập có trong chương trình. Tuy nhiên, trong thực tế, việc giải quyết vấn đề nào đó không thể thực hiện một cách tùy tiện mà phải tuân theo một quy trình nhất định và phải có sự định hướng của người dạy.

Tác giả A.M. Machiuskin đã đi sâu nghiên cứu, phân tích các tình huống có vấn đề, đưa ra những nguyên tắc xây dựng tình huống và giải quyết các tình huống có vấn đề, qua đó tác giả trình bày quan niệm về dạy học nêu vấn đề: “Dạy học nêu vấn đề chỉ nổi lên thành một trong các kiểu và một trong các giai đoạn của dạy học. Dạy học nêu vấn đề thuộc vào giai đoạn đầu của sự hình thành hành động. Với ý nghĩ đó, tính nêu vấn đề trong dạy học phải được hiểu trước hết là một giai đoạn cần thiết trong quá trình hình thành hành động, trong quá trình lĩnh hội tri thức.” [3, tr.256]. Quan niệm trên của tác giả về dạy học nêu vấn đề có phạm vi rộng. Tác giả cho rằng, đây là một kiểu dạy học và được thực hiện

xuyên suốt trong các giai đoạn của quá trình dạy học. Kết quả nghiên cứu của Machiuskin có giá trị khoa học và thực tiễn to lớn nên đã được áp dụng rộng rãi ở nhiều nước Đông Âu và Liên Xô sau này. Đây cũng là cơ sở để nhiều nhà nghiên cứu của Việt Nam tiếp thu, kế thừa và vận dụng trong thực tiễn dạy học.

Tác giả V. O. Kon cho rằng: “Dạy học nêu vấn đề là tập hợp những hoạt động như tổ chức các tình huống có vấn đề, phát biểu vấn đề, kiểm tra phép giải đó và cuối cùng điều khiển quá trình hệ thống hóa, củng cố những kiến thức đã thu được” [4, tr.75]. Quan niệm này nhấn mạnh đến đặc trưng về quy trình thực hiện của dạy học nêu vấn đề trong quá trình dạy học.

Ở Việt Nam, dạy học nêu vấn đề cũng được nhiều nhà khoa học quan tâm nghiên cứu. Tác giả Phan Thị Hồng Vinh dưới góc nhìn của người trực tiếp làm công tác giảng dạy chuyên ngành Tâm lý học và Giáo dục học quan niệm: “Dạy học nêu và giải quyết vấn đề là quan điểm, là kiểu dạy học nhằm khắc phục dạy học giáo điều, truyền thụ một chiều. Trên cơ sở xây dựng tình huống có vấn đề và hướng dẫn người học giải quyết vấn đề, giáo viên phát triển tư duy biện chứng, tư duy sáng tạo cho người học, hình thành và rèn luyện phẩm chất của người làm công tác khoa học: độc lập, ý chí, sáng tạo.” [5, tr.127]. Trong quan niệm này, tác giả đã mở rộng cách hiểu về dạy học nêu vấn đề. Theo tác giả, dạy học nêu vấn đề không chỉ là phương pháp dạy học mà còn là quan điểm, là kiểu dạy học.

Tác giả Bùi Thanh Thủy quan niệm: Phương pháp dạy học nêu vấn đề hay còn gọi là “Dạy học phát hiện và giải quyết vấn đề”, là một trong những phương pháp được quan tâm nghiên cứu từ rất sớm cả về mặt lý luận và thực tiễn nhằm phát huy vai trò tích cực của người dạy và người học. Phương pháp dạy học nêu vấn đề sẽ đặt học sinh trong một tình huống có vấn đề. Đó là tình huống chứa đựng mâu thuẫn nhận thức, thông qua việc giải quyết vấn đề, giúp học sinh lĩnh hội tri thức, kỹ năng và phương pháp nhận thức [6].

Dạy học “nêu vấn đề” được gọi bằng nhiều thuật ngữ khác như: dạy học “Đặt và giải quyết vấn đề”, “Nêu và giải quyết vấn đề”, “Phát hiện và giải quyết vấn đề”, “giải quyết vấn đề”... Tuy thuật ngữ có khác nhau song cơ bản các quan điểm tương đối đồng nhất về những đặc trưng cốt lõi của dạy học nêu vấn đề. Theo chúng tôi, có thể khái quát khái niệm dạy học nêu vấn đề như sau: *Dạy học nêu vấn đề là kiểu dạy học bao gồm hệ phương pháp dạy học phức hợp trong đó người dạy tổ chức hoạt động tìm tòi sáng tạo của người học theo cách thức nêu lên và giải quyết các vấn đề học tập nhằm giúp người học tiếp thu kiến thức, phát triển kỹ năng, thái độ, thực hiện tốt mục tiêu, nhiệm vụ dạy học đề ra.*

b. Vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội theo hướng phát triển năng lực người học

Các môn khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội bao gồm nhiều bộ môn hợp thành, có những bộ môn hoàn toàn với tính cách là khoa học xã hội như: Triết học, Kinh tế chính trị, Chủ nghĩa xã hội khoa học, Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam... nhưng cũng có những bộ môn đặc trưng quân sự như: Học thuyết Mác - Lênin về chiến tranh và quân đội, Kinh tế quân sự, Giáo dục học quân sự, Tâm lý học quân sự, Lịch sử nghệ thuật quân sự, Đường lối quân sự... Các môn khoa học xã hội và nhân văn dùng để dạy học cho các đối tượng ở trường sĩ quan quân đội, vừa là một bộ phận của khoa học xã hội và nhân văn Việt Nam vừa là một bộ phận của nền khoa học quân sự và quốc phòng Việt Nam, là một phần kiến thức rất quan trọng trong hệ thống những kiến thức cần cung cấp cho người học. Các môn khoa học xã hội và nhân văn trang bị cho học viên thế giới quan, phương pháp luận khoa học nên vừa có tính cách mạng, vừa có tính khoa học. Đây là các môn mang tính lý luận cao, đi sâu nghiên cứu các quy luật, nguyên lý, luận điểm được đúc rút từ thực tiễn sinh động của cuộc sống, phong trào cách mạng và hoạt động quân sự để đúc kết thành lý luận. Mặc khác, các môn khoa học xã hội và nhân văn còn giúp người học nắm được các vấn đề của xã hội, các quan hệ xã hội. Vì thế, dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở các trường sĩ quan quân đội hướng tới hình thành, phát triển tư duy lý luận và tác phong làm việc khoa học với con người và các tập thể người trong điều kiện đặc thù của hoạt động quân sự.

Theo Từ điển Tiếng Việt: “Vận dụng là đem tri thức lý luận dùng vào thực tiễn” [7, tr.1105]. Như vậy, vận dụng là một khái niệm chỉ quá trình hoạt động của chủ thể nhằm mục đích đem lý luận dùng vào thực tiễn, cải tạo thực tiễn theo hướng mà lý luận đã chỉ ra.

Theo nghĩa đó, vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội theo hướng phát triển năng lực người học là đem lý thuyết dạy học nêu vấn đề áp dụng một cách linh hoạt, sáng tạo vào thực tiễn dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn nhằm thực hiện mục tiêu, nhiệm vụ dạy học đề ra, hướng tới sự phát triển năng lực người học.

Bản chất vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn là mong muốn đưa lý thuyết dạy học nêu vấn đề vào thực tiễn dạy học ở các trường sĩ quan quân đội nhằm thực hiện tốt mục tiêu, nhiệm vụ dạy học, hướng tới sự phát triển năng lực ở người học, từ đó góp phần nâng cao chất lượng dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn. Vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội theo hướng phát triển năng lực người học có một số đặc điểm nổi bật sau:

Mục đích vận dụng là làm thay đổi quá trình dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn theo hướng phát

triển năng lực người học, nhằm thực hiện hiệu quả mục tiêu dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn, đáp ứng yêu cầu đổi mới quá trình dạy học, nâng cao chất lượng dạy và học. Hay nói cách khác, vận dụng dạy học nêu vấn đề hướng tới làm thay đổi cách dạy và cách học, làm cho người dạy và người học liên tục đổi mới và phát triển, đặc biệt là người học luôn chủ động, tích cực tìm kiếm, lĩnh hội kiến thức, rèn luyện kỹ năng tư duy sáng tạo, kỹ năng giải quyết vấn đề, hình thành, phát triển phẩm chất và năng lực của người sĩ quan tương lai. Đặc thù của các môn khoa học xã hội và nhân văn là mang tính lý luận, trừu tượng cao nên giảng viên dễ sa vào giải thích lý luận xuôi chiều gây ra nhiều khó khăn trong việc duy trì hứng thú, sự tập trung chú ý, tính tích cực nhận thức của người học. Vận dụng dạy học nêu vấn đề sẽ khắc phục được những hạn chế trên, làm phát huy tính tích cực, chủ động của người học trong quá trình học tập.

Chủ thể vận dụng, bao gồm giảng viên và học viên. Giảng viên là chủ thể chính của quá trình dạy học, là người lựa chọn, sử dụng các phương pháp dạy học nhằm tổ chức hoạt động nhận thức cho học viên. Trong dạy học nêu vấn đề, vai trò của người dạy có sự thay đổi lớn so với dạy học truyền thống. Dạy học nêu vấn đề lấy học viên là trung tâm, yêu cầu từ bỏ vai trò độc diễn của giảng viên, cho phép học viên tương tác, trình bày các ý tưởng sáng tạo để giải quyết các vấn đề học tập. Vai trò chủ thể của học viên được thể hiện ở việc họ là chủ thể tiếp nhận các tác động sư phạm từ giảng viên. Tác động của giảng viên dù quan trọng đến đâu, có hiệu lực đến mấy vẫn là ngoại lực, vẫn chỉ là hỗ trợ, thúc đẩy, xúc tác, tạo điều kiện. Khả năng tiếp nhận, tự học, tự nghiên cứu của học viên là nội lực quyết định sự phát triển của bản thân người học.

Đối tượng vận dụng là học viên. Học viên là chủ thể vận dụng nhưng cũng đồng thời là đối tượng vận dụng của dạy học nêu vấn đề, vì họ là đối tượng chịu sự tác động từ giảng viên và các lực lượng sư phạm khác. Do đó, học viên phải có ý thức, trách nhiệm cao trong học tập, tuân thủ đầy đủ các yêu cầu mà giảng viên, cán bộ quản lý giáo dục đề ra trong quá trình dạy học. Dạy học nêu vấn đề đòi hỏi học viên phải chủ động hơn, tích cực hơn, tương tác nhiều hơn, tìm kiếm, phát hiện nhiều hơn, đưa ra quan điểm, phản biện nhiều hơn trong quá trình học tập.

Nội dung vận dụng: Trong quá trình dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn theo hướng phát triển năng lực người học, vận dụng dạy học nêu vấn đề thể hiện thông qua các nội dung chủ yếu sau: Vận dụng dạy học nêu vấn đề trong xác định mục tiêu dạy học theo hướng phát triển năng lực người học; trong xây dựng nội dung dạy học theo hướng phát triển năng lực người học; trong sử dụng các phương pháp dạy học nhằm phát triển năng lực người học; trong các hình thức tổ chức dạy học; trong kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của

người học theo hướng phát triển năng lực người học.

Điều kiện vận dụng: Để việc vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở các trường sĩ quan quân đội theo hướng phát triển năng lực người học đạt hiệu quả cao cần đảm bảo các điều kiện sau: Xác định rõ mục tiêu học tập của học viên trong từng môn học, bài học. Học viên đạt được gì về kiến thức, kỹ năng, thái độ qua từng môn học, bài học vận dụng dạy học nêu vấn đề; hiểu rõ các đặc điểm đối tượng học viên về: đặc thù nhiệm vụ chức trách, bậc học, trình độ, lứa tuổi, đặc điểm tâm sinh lý, đặc điểm hoạt động nghề nghiệp quân sự... Giảng viên, nhà trường và đơn vị quản lý học viên phải tạo được môi trường học tập thân thiện, tích cực; ủng hộ và hỗ trợ các điều kiện vật chất (chủ yếu là phương tiện kỹ thuật, công nghệ thông tin, Internet) và tinh thần, thời gian cho phương pháp học tập mới của học viên.

Như vậy, dạy học nêu vấn đề là một kiểu dạy học hiện đại, đáp ứng quan điểm dạy học lấy người học làm trung tâm, gắn lý luận với thực tiễn, tư duy và hành động, nhà trường và xã hội, góp phần tích cực vào việc hình thành và phát triển toàn diện phẩm chất và năng lực cho người học.

2.2. Các yếu tố tác động đến vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở các trường sĩ quan quân đội theo hướng phát triển năng lực người học

2.2.1. Tác động từ bối cảnh đổi mới giáo dục và đào tạo ở các trường sĩ quan quân đội hiện nay

Trong bối cảnh đổi mới căn bản toàn diện giáo dục và đào tạo hiện nay, Đảng, Nhà nước, Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng và các nhà trường quân đội đã có nhiều chủ trương, giải pháp đổi mới quá trình giáo dục và đào tạo cả phương diện vĩ mô và vi mô. Hội nghị Trung ương 8 khóa XI về Đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, Đảng ta xác định: “Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ phương pháp dạy và học theo hướng hiện đại; phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và vận dụng kiến thức, kỹ năng của người học; khắc phục lối truyền thụ áp đặt một chiều, ghi nhớ máy móc. Tập trung dạy cách học, cách nghĩ, khuyến khích tự học, tạo cơ sở để người học tự cập nhật và đổi mới tri thức, kỹ năng, phát triển năng lực” [8, tr.128-129]. Nghị quyết số 1657/NQ-QUTW của Quân ủy Trung ương chỉ rõ: “Đổi mới hình thức, phương pháp dạy học theo hướng hiện đại. Phát huy dân chủ quân sự, động viên tính tự giác, tích cực, chủ động, sáng tạo của người học, chống áp đặt, dập khuôn máy móc; thực hiện lý luận liên hệ với thực tiễn, lý thuyết đi đôi với thực hành, lấy thực hành làm chính” [9, tr.8]. Có thể thấy, quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam, Quân ủy Trung ương và Bộ Quốc phòng đều khẳng định sự cần thiết phải đổi mới quá trình dạy học theo những định hướng đó là: dạy học cần nhấn mạnh tính tích cực hóa hoạt động của người học; dạy

học chú trọng rèn luyện tính tự giác, tích cực, chủ động, sáng tạo của người học, hướng tới phát triển toàn diện phẩm chất và năng lực người học.

Cùng với sự phát triển của thực tiễn xã hội, thực tiễn hoạt động quân sự cũng luôn vận động, biến đổi không ngừng. Trước sự phát triển của vũ khí, trang thiết bị hiện đại, sự thay đổi của các loại hình chiến tranh mới, đặc biệt là chiến tranh sử dụng vũ khí công nghệ cao, cùng với mục tiêu xây dựng quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại... đang đặt ra yêu cầu cần nâng cao hơn nữa chất lượng giáo dục đào tạo của các trường sĩ quan quân đội, các trường sĩ quan quân đội phải không ngừng đổi mới, sáng tạo nhằm đào tạo ra những cán bộ, sĩ quan tương lai có đầy đủ phẩm chất, năng lực, có khả năng ứng phó được những thay đổi nhanh chóng của hoạt động quân sự.

Như vậy, đây là yếu tố tạo động lực thúc đẩy nghiên cứu, vận dụng dạy học nêu vấn đề vào thực tiễn giảng dạy các môn khoa học xã hội và nhân văn, đồng thời tạo môi trường, điều kiện đề khuyến khích giảng viên đổi mới, sáng tạo thoát khỏi những khuôn mẫu, quy định gò bó trước đây. Tuy nhiên, do yêu cầu cấp thiết phải đổi mới giáo dục, có thể dẫn tới việc vận dụng dạy học nêu vấn đề mang tính vội vàng hoặc hình thức, đối phó nếu chưa có sự nghiên cứu kỹ lưỡng, bài bản, khoa học, làm ảnh hưởng tới chất lượng vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn theo hướng phát triển năng lực người học.

2.2.2. Tác động từ đặc thù các môn khoa học xã hội và nhân văn ở các trường sĩ quan quân đội

Mỗi môn học đều đóng vai trò nhất định trong việc hình thành và phát triển năng lực cho học viên. Các môn khoa học xã hội và nhân văn có vai trò làm nền tảng cho sự hình thành và phát triển phẩm chất, năng lực của học viên, vì nó có nhiệm vụ nghiên cứu các quy luật hình thành và phát triển của xã hội và con người, giữa con người với con người và con người với môi trường tự nhiên - xã hội. Do đó, các môn khoa học xã hội và nhân văn có vai trò rất quan trọng đối với sự phát triển năng lực thế giới quan, phương pháp luận ở người học.

Thực tiễn đổi mới quá trình dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội trong những năm qua đã khẳng định ngày càng rõ hơn, vững chắc hơn về vị trí, vai trò của nó trong việc nâng cao trình độ lý luận chính trị, xây dựng bản lĩnh chính trị, lập trường quan điểm giai cấp và trong rèn luyện phẩm chất đạo đức lối sống, năng lực trí tuệ, năng lực hoạt động chính trị - xã hội của đội ngũ cán bộ, sĩ quan trong quá trình đào tạo cũng như trong hoạt động thực tiễn. Các môn khoa học xã hội và nhân văn đã và đang góp phần quan trọng trong việc giáo dục cho các học viên quân sự lý tưởng chiến đấu, trách nhiệm bảo vệ Tổ quốc, bảo vệ chế độ, rèn luyện các phẩm chất nhân cách của

người cán bộ, sĩ quan quân đội cách mạng. Tuy nhiên, đây là những môn mang tính lý luận, trừu tượng cao, nội dung lý thuyết dài, có những đơn vị kiến thức đã lạc hậu, thông tin không thiết thực, xa rời thực tiễn.

Yếu tố đặc thù của các môn khoa học xã hội và nhân văn một mặt có tác động tích cực cho vận dụng dạy học nêu vấn đề, thể hiện ở việc giảng viên có thể thuận lợi trong việc lựa chọn và áp dụng các vấn đề học tập. Các môn khoa học xã hội và nhân văn luôn chứa đựng những nguồn thông tin phong phú, có mối liên hệ chặt chẽ với thực tiễn, do đó có thể xây dựng các vấn đề học tập rất đa dạng như: vấn đề lý luận, vấn đề thực tiễn xã hội, vấn đề thực tiễn giáo dục đào tạo, vấn đề thực tiễn hoạt động quân sự... Mặt khác, yếu tố này cũng chứa đựng những khó khăn nhất định trong việc vận dụng dạy học nêu vấn đề như: Khó khăn cho việc cụ thể hóa các lý thuyết trừu tượng, mang tính khái quát cao thành các vấn đề học tập; Khó khăn trong việc giải quyết mâu thuẫn giữa thời gian học tập với khối lượng kiến thức cần truyền tải; Khó khăn trong việc lựa chọn các vấn đề học tập phù hợp với từng đối tượng học viên, từng điều kiện, lĩnh vực hoạt động quân sự cụ thể hay khó khăn trong việc tổ chức cho người học giải quyết các vấn đề học tập có tác dụng thiết thực đối với sự phát triển năng lực người học... Do đó, yêu cầu giảng viên cần chất lọc thông tin, gia công sơ phạm những nội dung dạy học sao cho vừa bảo đảm những nội dung cơ bản, cốt lõi nhất của bài học, môn học, vừa thiết thực với sự phát triển phẩm chất, năng lực người học tránh tình trạng nhồi nhét thông tin, gây hiện tượng quá tải đối với người học. Để vận dụng có hiệu quả dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở các trường sĩ quan quân đội, cần nắm vững vai trò, đặc điểm của các môn học này để quán triệt vào yêu cầu, nội dung, phương pháp của từng bài học cho phù hợp với tình hình hiện nay.

2.2.3. Tác động từ trình độ, năng lực sơ phạm của giảng viên

Trong quá trình dạy học, chất lượng học tập của người học và chất lượng hoạt động sơ phạm của người dạy có tương quan tỉ lệ thuận với nhau, để phát triển năng lực người học thì trước tiên cần bảo đảm năng lực của người dạy.

Những thay đổi của giáo dục và nhà trường quân đội trong bối cảnh mới đã đặt ra những yêu cầu mới đối với đội ngũ giảng viên, đòi hỏi giảng viên ở các trường sĩ quan quân đội hiện nay không chỉ là người truyền thụ kiến thức đơn thuần mà còn sáng tạo trong tổ chức, điều hành các hoạt động dạy học để phát triển tối đa năng lực sẵn có của học viên.

Vì thế, một trong những yếu tố quyết định đến sự thành công của vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn đó là trình độ, năng lực dạy học của giảng viên. Vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học, người dạy là người hướng dẫn,

thiết kế, tổ chức, định hướng, giúp đỡ người học nhằm đạt được mục tiêu học tập, hướng tới phát triển năng lực của họ. Tuy nhiên, thực tế dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội hiện nay, nhiều giảng viên vẫn dạy học theo lối truyền thụ một chiều, mang tính thông báo - tái hiện. Cách dạy học này đi ngược lại phương thức đặc trưng của dạy học nêu vấn đề: nêu vấn đề - tìm tòi sáng tạo. Vì vậy, trình độ, năng lực sư phạm của người dạy có tác động rất lớn đến dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn. Để vận dụng dạy học nêu vấn đề vào dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn đạt hiệu quả cao thì đòi hỏi giảng viên phải có trình độ kiến thức sâu rộng, có kỹ năng sư phạm tốt; hiểu rõ bản chất của dạy học nêu vấn đề; có khả năng tổ chức các hoạt động dạy học đáp ứng năng lực người học; có thái độ tích cực, thân thiện với người học; linh hoạt sáng tạo trong vận dụng các phương pháp dạy học, tổ chức các hoạt động dạy học đảm bảo sự tương tác giữa người dạy - người học, giữa người học - người học đối với các vấn đề học tập; đồng thời phải tăng được tính hấp dẫn của môn học, kích thích được ở người học ý muốn ham hiểu biết, thích khám phá tri thức mới.

Như vậy, yếu tố trình độ, năng lực sư phạm của giảng viên sẽ có tác động tích cực cho vận dụng dạy học nêu vấn đề vào quá trình dạy học khi giảng viên có trình độ, năng lực sư phạm tốt, kinh nghiệm giảng dạy lâu năm, với những giảng viên này họ sẽ dễ dàng lựa chọn, xây dựng vấn đề học tập, thành thạo tổ chức quá trình dạy học nêu vấn đề và xử lý tốt các tình huống nảy sinh trong quá trình dạy học. Tuy nhiên, với những giảng viên mới, kiến thức chưa sâu, kinh nghiệm giảng dạy chưa phong phú, sẽ có những khó khăn nhất định trong vận dụng dạy học nêu vấn đề vào quá trình dạy học, thể hiện ở việc xây dựng vấn đề học tập chung chung, chưa phù hợp với đối tượng học viên; tổ chức quá trình dạy học nêu vấn đề không kích thích được tích cực nhận thức, tò mò khám phá, giải quyết vấn đề của người học hoặc có những lúng túng khi xuất hiện những tình huống bất ngờ trong quá trình dạy học nêu vấn đề.

2.2.4. Tác động từ đặc điểm người học ở trường sĩ quan quân đội

Người học ở các trường sĩ quan quân đội là những người đã trưởng thành, được tuyển chọn rất kỹ từ đối tượng là những thanh niên đã tốt nghiệp phổ thông trung học hoặc những sĩ quan, hạ sĩ quan, binh sĩ đang tại ngũ từ các đơn vị cơ sở trong toàn quân. Họ là những người có tri thức, có sức khỏe, ham hiểu biết, có những vốn sống và kỹ năng xã hội phát triển ở mức độ nhất định. Điều này là cơ sở cần thiết bảo đảm cho việc vận dụng dạy học nêu vấn đề đạt hiệu quả cao.

Học viên ở các trường sĩ quan quân đội được biên chế tổ chức theo những tập thể quân nhân từ thấp đến cao. Ở đó, mọi sinh hoạt của họ, kể cả hoạt động học tập đều được tiến hành trong tập thể. Môi trường sống tập thể

đòi hỏi học viên cần phải có các kỹ năng như: kỹ năng giao tiếp, kỹ năng xây dựng bầu không khí đoàn kết, kỹ năng tổ chức, lãnh đạo, kỹ năng ra quyết định, kỹ năng nhận định, phân tích và xử lý tình huống, kỹ năng giải quyết vấn đề... Đây là một trong những mục tiêu quan trọng mà dạy học khoa học xã hội và nhân văn ở các trường sĩ quan quân đội cần hướng tới, từ đó đặt ra yêu cầu phải tiếp cận các phương pháp, các kiểu dạy học hiện đại có chức năng phát triển các kỹ năng đó, hướng tới phát triển toàn diện cả phẩm chất và năng lực cho học. Dạy học nêu vấn đề là kiểu dạy học có thể đáp ứng được đầy đủ yêu cầu trên. Mặt khác, thông qua môi trường sống trong tập thể cũng là điều kiện tốt để hình thành và phát triển các kỹ năng xã hội là nơi để cho học viên trải nghiệm những kỹ năng mà họ có được thông qua quá trình tham gia vào dạy học nêu vấn đề. Đồng thời, tham gia vào dạy học nêu vấn đề cũng là cơ hội tốt nhất để người học thể hiện việc gắn học đi đôi với hành, nhà trường gắn liền với đơn vị và xã hội. Đây là những yếu tố thuận lợi để vận dụng dạy học nêu vấn đề đạt hiệu quả cao.

Tuy nhiên, đối tượng học viên ở trường sĩ quan quân đội không thuần nhất, được tuyển chọn từ nhiều nguồn khác nhau. Cùng bậc đại học nhưng chức danh đào tạo khác nhau, bao gồm cán bộ trung đội, đại đội, tiểu đoàn.... Trong cùng một lớp học, có khi gồm nhiều học viên ở các quân, binh chủng khác nhau. Do đó, trình độ của các đối tượng học viên không đồng đều; kinh nghiệm thực tiễn hoạt động quân sự có đối tượng chưa phong phú; có học viên chưa có tinh thần hăng hái, mạnh dạn phát biểu ý kiến xây dựng bài... những đặc điểm này cũng gây ra khó khăn nhất định, đòi hỏi việc vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở các trường sĩ quan quân đội phải bám sát từng loại đối tượng học viên, phải có nhiều vấn đề học tập sát đúng với nội dung và đối tượng dạy học làm cho quá trình dạy học trở nên gần gũi, phong phú và sâu sắc, góp phần tích cực vào sự phát triển năng lực người học.

2.2.5. Tác động từ cơ sở vật chất, phương tiện kỹ thuật dạy học, chính sách đãi ngộ của nhà trường

Cơ sở vật chất, phương tiện kỹ thuật dạy học và cơ chế, chính sách của nhà trường đó là những điều kiện, yếu tố quan trọng, có ảnh hưởng lớn tới chất lượng và hiệu quả của quá trình dạy học nói chung, vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội nói riêng. Xét về phương diện nhận thức, phương tiện dạy học vừa là cái để học viên “trực quan sinh động”, vừa là phương tiện để giúp quá trình nhận thức đạt hiệu quả. Các nghiên cứu gần đây đã khẳng định, để quá trình nhận thức đạt hiệu quả cao cần phải thông qua quá trình nghe, nhìn và thực hành. Muốn vậy, phải có cơ sở vật chất, phương tiện, công cụ để tác động và hỗ trợ.

Cơ sở vật chất, phương tiện dạy học hỗ trợ hiệu quả cho giảng viên trong quá trình tổ chức các hoạt động nhận thức cho người học, bảo đảm quá trình dạy học nêu vấn đề được sinh động, thuận tiện; rút ngắn thời gian gia công sự phạm mà vẫn bảo đảm người học lĩnh hội nội dung dạy học một cách vững chắc; giảm nhẹ cường độ lao động sự phạm của giảng viên. Cơ sở vật chất, phương tiện dạy học còn kích thích hứng thú học tập, tạo điều kiện cho quá trình lĩnh hội trí thức người học, là phương tiện giúp người học hình thành và rèn luyện các kĩ năng, kĩ xảo, cả thao tác trí tuệ lẫn vật chất. Ngày nay, với sự phát triển mạnh mẽ của khoa học kĩ thuật và công nghệ thông tin truyền thông thì xu thế đầu tư, ứng dụng trang thiết bị dạy học hiện đại vào đổi mới quá trình dạy học đã trở nên phổ biến. Trong các trường sĩ quan quân đội, nhiều trang thiết bị hiện đại được dùng trong quá trình dạy học như: Các thiết bị thí nghiệm, thiết bị mô phỏng, Internet, bài giảng số,... đi cùng với nó là sự ra đời của nhiều hình thức dạy học mới, sát với hoạt động thực tiễn quân sự. Việc ứng dụng trang thiết bị hiện đại vào dạy học đã tạo ra cơ hội cho việc vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội theo hướng phát triển năng lực người học được tiến hành thuận lợi. Tuy nhiên, ở một số trường sĩ quan quân đội hiện nay, cơ sở vật chất, phương tiện dạy học ở một số trường còn lạc hậu, chậm đổi mới, chưa theo kịp sự phát triển của nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức dạy học hiện đại; sự phát triển của khoa học công nghệ: AI, mô phỏng, thực tế ảo... Điều này gây ảnh hưởng không nhỏ tới quá trình vận dụng dạy học nêu vấn đề.

Chính sách đãi ngộ ở các trường sĩ quan quân đội có tác dụng lớn đến tạo môi trường sự phạm thuận lợi nhằm khuyến khích, động viên các lực lượng sự phạm tích cực đổi mới, sáng tạo và vận dụng những quan điểm, lí thuyết, phương pháp mới vào quá trình dạy học. Mặc dù các trường sĩ quan quân đội rất quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo đổi mới giáo dục và đào tạo, nhưng chưa có cơ chế, chính sách linh hoạt về động viên, khen thưởng đối với những giảng viên thường xuyên nghiên cứu, tìm tòi đổi mới phương pháp giảng dạy, cũng như nhắc nhở, xử phạt những giảng viên ít có sự đổi mới, sáng tạo.

2.3. Thực trạng mức độ ảnh hưởng của các yếu tố tác động đến vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội theo hướng phát triển năng lực người học

2.3.1. Khái quát về khảo sát thực trạng

Mục tiêu khảo sát: Khảo sát thực trạng mức độ ảnh hưởng của các yếu tố tác động đến vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội.

Đối tượng và thời gian khảo sát: Chọn đối tượng khảo sát theo phương pháp lấy mẫu ngẫu nhiên với 03

Bảng 1: Thang đo các mức độ đánh giá

Giá trị	Mức độ đánh giá
1,00 < điểm trung bình < 1,80	Ảnh hưởng rất yếu
1,81 < điểm trung bình < 2,60	Ảnh hưởng yếu
2,61 < điểm trung bình < 3,40	Ảnh hưởng trung bình
3,41 < điểm trung bình < 4,20	Ảnh hưởng nhiều
4,21 < điểm trung bình < 5,00	Ảnh hưởng rất nhiều

nhóm đối tượng: Giảng viên, Cán bộ quản lí và học viên của 05 trường sĩ quan trong Quân đội Nhân dân Việt Nam bao gồm: Trường Sĩ quan Chính trị, Trường Sĩ quan Lục quân 1, Trường Sĩ quan Pháo binh, Trường Sĩ quan Tăng Thiết giáp, Trường Sĩ quan Công binh. Tổng số 739 khách thể (238 giảng viên, cán bộ quản lí và 501 học viên). Thời điểm thực hiện khảo sát từ tháng 8 năm 2022 đến tháng 11 năm 2022.

Phương pháp khảo sát: Trưng cầu ý kiến bằng bảng hỏi Anket, xây dựng công cụ khảo sát phiếu hỏi dành cho giảng viên, cán bộ quản lí và học viên sử dụng thang đo Likert 5 mức độ tương ứng với mỗi mức độ có tính điểm trung bình (Mean) và độ lệch chuẩn (Standard deviation), xếp thứ bậc; phương pháp phỏng vấn sâu; quan sát sự phạm; nghiên cứu sản phẩm giáo dục; phương pháp xử lí số liệu bằng phần mềm SPSS for windows 22.0. Các thông số và phân tích thống kê được sử dụng bao gồm điểm trung bình, độ lệch chuẩn (xem Bảng 1). Sử dụng thang đo đánh giá 5 mức, giá trị trung bình khoảng cách các mức được tính theo công thức: $(Max - Min)/5 = (5 - 1)/5 = 0,8$. Dùng bảng để mô tả số liệu thu được trên mẫu khách thể khảo sát. Đánh giá độ tin cậy thang đo của bộ công cụ trong nghiên cứu này, chúng tôi sử dụng mô hình tương quan Alpha của Cronbach (Cronbach's Coefficient Alpha) [9].

2.3.2. Kết quả khảo sát thực trạng

Chúng tôi đã khảo sát các yếu tố tác động ảnh hưởng đến việc vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội theo hướng phát triển năng lực người học. Kết quả khảo sát của giảng viên, cán bộ quản lí và học viên được thể hiện trong Bảng 2.

Bảng 2 cho thấy, có 05 yếu tố bao gồm cả những yếu tố khách quan và yếu tố chủ quan đã được giảng viên, cán bộ quản lí và học viên đánh giá đều có ảnh hưởng ở những mức độ khác nhau đến vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội theo hướng phát triển năng lực người học.

Tổng mức đánh giá điểm trung bình chung là: 3.58 (giảng viên: 3.59; học viên: 3.57) nằm trong khoảng

Bảng 2: Đánh giá của giảng viên, cán bộ quản lí và học viên về mức độ ảnh hưởng của các yếu tố tác động đến vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội theo hướng phát triển năng lực người học

Các yếu tố tác động	Giảng viên, cán bộ quản lí			Học viên			Tổng hợp		
	Điểm trung bình	Độ lệch chuẩn	Thứ bậc	Điểm trung bình	Độ lệch chuẩn	Thứ bậc	Điểm trung bình	Độ lệch chuẩn	Thứ bậc
Tác động từ bối cảnh đổi mới giáo dục và đào tạo ở các trường sĩ quan quân đội hiện nay.	3.78	0.84	2	3.71	0.76	3	3.75	0.80	2
Tác động từ đặc thù các môn khoa học xã hội và nhân văn ở các trường sĩ quan quân đội.	3.45	0.86	4	3.29	0.80	4	3.37	0.83	4
Tác động từ trình độ, năng lực sư phạm của giảng viên.	3.90	0.72	1	3.88	0.75	1	3.89	0.74	1
Tác động từ đặc điểm người học ở trường sĩ quan quân đội.	3.50	0.94	3	3.76	0.85	2	3.63	0.89	3
Tác động từ cơ sở vật chất, phương tiện kĩ thuật dạy học, chính sách đãi ngộ của nhà trường.	3.32	0.93	5	3.19	0.85	5	3.26	0.89	5
Tổng	3.59			3.57			3.58		

$3.41 \leq$ điểm trung bình ≤ 4.2 (tương đương mức ảnh hưởng nhiều). Trong 05 nội dung đánh giá có 03 yếu tố tác động nhiều đến quá trình dạy học môn khoa học xã hội và nhân văn, cụ thể: “*Tác động từ trình độ, năng lực sư phạm của giảng viên*” với điểm trung bình là: 3.89 (giảng viên: 3.90; học viên: 3.88) xếp bậc thứ 1; “*Tác động từ bối cảnh đổi mới giáo dục và đào tạo ở các trường sĩ quan quân đội hiện nay*” với điểm trung bình là: 3.75 (giảng viên: 3.78; học viên: 3.71) xếp bậc thứ 2; “*Tác động từ đặc thù các môn khoa học xã hội và nhân văn ở các trường sĩ quan quân đội*” với điểm trung bình là: 3.63 (giảng viên: 3.50; học viên: 3.76) xếp bậc thứ 3. Đây chính là những yếu tố cơ bản, ảnh hưởng lớn đến chất lượng, hiệu quả của quá trình vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học môn khoa học xã hội và nhân văn theo hướng phát triển năng lực người học. Điều này cho thấy, việc nâng cao trình độ, năng lực của đội ngũ giảng viên là yêu cầu hết sức quan trọng, là yếu tố tác động cốt lõi đến chất lượng vận dụng dạy học nêu vấn đề ở các trường sĩ quan quân đội hiện nay. Giảng viên cần làm tốt vai trò tổ chức, hướng dẫn, cố vấn, trọng tài, kiểm tra, phát huy tính tích cực, độc lập, sáng tạo của người học trong quá trình dạy học.

Bên cạnh đó, cần quan tâm đổi mới mục tiêu, lựa chọn nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn theo hướng phát triển năng lực người học nhằm hạn chế những yếu tố đặc thù của các môn khoa học xã hội và nhân văn cũng như đáp ứng đúng chủ trương đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo ở các trường sĩ quan quân đội hiện nay.

Các yếu tố được cho rằng, có ít tác động hơn đến quá trình dạy học nêu vấn đề các môn khoa học xã hội và nhân văn, đó là: “*Tác động từ đặc điểm người học ở trường sĩ quan quân đội*” điểm trung bình chung là:

3.37 (giảng viên: 3.45; học viên: 3.29); “*Tác động từ cơ sở vật chất, phương tiện kĩ thuật dạy học, chính sách đãi ngộ của nhà trường*” điểm trung bình chung là: 3.26 (giảng viên: 3.32; học viên: 3.19). Kết quả này mặc dù nằm trong mức ảnh hưởng trung bình nhưng chỉ số khá tiệm cận mức độ ảnh hưởng nhiều.

Thực tế cho thấy, người học là nhân tố trung tâm của quá trình dạy học, vai trò của người học ngày càng có ảnh hưởng quan trọng tới chất lượng giáo dục đào tạo của nhà trường và có ý nghĩa quyết định tới sự phát triển năng lực của chính họ. Do đó, quan tâm tới đặc điểm người học có sự tác động rất lớn tới sự thành công của vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở các trường sĩ quan quân đội hiện nay. Mặt khác, ngày nay khoa học và công nghệ phát triển mạnh mẽ đang tác động tới tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội, trong đó có giáo dục đào tạo, đòi hỏi các trường sĩ quan quân đội cần quan tâm đầu tư cơ sở vật chất, phương tiện kĩ thuật dạy học hiện đại, kết hợp với các cơ chế, chính sách khuyến khích để hỗ trợ cho đổi mới giáo dục, hướng đến thúc đẩy quá trình vận dụng các lí thuyết, quan điểm, phương pháp dạy học tích cực vào quá trình dạy học.

Tìm hiểu thêm vấn đề này, chúng tôi trao đổi với một số chuyên gia, giảng viên có kinh nghiệm giảng dạy lâu năm. Các ý kiến đều cho rằng, những yếu tố trên đều có tác động lớn đến vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn. Trong xu thế đổi mới giáo dục đào tạo ở các trường sĩ quan quân đội hiện nay, muốn vận dụng quan điểm dạy học hiện đại nói chung, vận dụng dạy học nêu vấn đề nói riêng cần phải đổi mới đồng bộ các yếu tố, trong đó đặc biệt là đổi mới cách tiếp cận hoạt động dạy và hoạt động học, để người dạy trở thành người tổ chức, hướng dẫn,

giúp đỡ người học, phát huy vai trò chủ động, tích cực, sáng tạo của người học, nội dung có đổi mới đến đâu, cơ sở vật chất có hiện đại thế nào, nếu các yếu tố thuộc về người dạy và người học không được phát huy thì chất lượng dạy và học khó đạt được như mong đợi. Vì vậy, muốn nâng cao chất lượng vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn theo hướng phát triển năng lực người học, trước hết cần phải nâng cao chất lượng của các yếu tố này.

3. Kết luận

Vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội theo hướng phát triển năng lực người học chịu tác động

bởi nhiều yếu tố. Mỗi yếu tố có vị trí, vai trò và mức độ ảnh hưởng khác nhau đến quá trình vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội. Các yếu tố tác động trên luôn có mối quan hệ chặt chẽ với nhau trong cấu trúc tổng thể của quá trình dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn. Nghiên cứu các yếu tố tác động ảnh hưởng rất quan trọng. Đây là cơ sở để xác định các yêu cầu và biện pháp vận dụng dạy học nêu vấn đề trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn ở trường sĩ quan quân đội theo hướng phát triển năng lực người học một cách khoa học, chính xác mang lại chất lượng và hiệu quả cao.

Tài liệu tham khảo

- [1] Đảng Cộng sản Việt Nam, (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Tập 1, NXB Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội.
- [2] I.Ia. Lecne, (1977), *Dạy học nêu vấn đề*, NXB Giáo dục, Hà Nội.
- [3] A.M. Machiuskin, (1972), *Tình huống có vấn đề trong tư duy và trong dạy học*, NXB Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.
- [4] V.O. Kon, (1976), *Những cơ sở của việc dạy học nêu vấn đề*, NXB Giáo dục, Hà Nội.
- [5] Phan Thị Hồng Vinh, (2010), *Phương pháp dạy học giáo dục học*, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.
- [6] Bùi Thanh Thủy, (12/2020), *Vận dụng phương pháp dạy học nêu vấn đề vào dạy đọc hiểu tác phẩm văn học nhằm nâng cao năng lực Ngữ văn cho học sinh trung học cơ sở*, Tạp chí Khoa học Giáo dục Việt Nam, số đặc biệt, tr.86-91.
- [7] Hoàng Phê (Chủ biên), (2009), *Từ điển Tiếng Việt*, NXB Khoa học Xã hội, Hà Nội.
- [8] Đảng Cộng sản Việt Nam, (2013), *Nghị quyết hội nghị lần thứ lần thứ tám, Ban Chấp hành Trung ương khóa XI*, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [9] Quân ủy Trung ương, (ngày 20 tháng 12 năm 2022), *Nghị quyết 1657-NQ/QUTW về đổi mới công tác giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng quân đội trong tình hình mới*, Hà Nội.
- [10] Hoàng Trọng - Chu Nguyễn Mộng Ngọc, (2008), *Phân tích dữ liệu nghiên cứu với SPSS - tập 2*, NXB Hồng Đức.

FACTORS AFFECTING THE APPLICATION OF PROBLEM-BASED TEACHING METHOD IN TEACHING THE SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES SUBJECTS AT MILITARY OFFICER UNIVERSITIES TOWARD DEVELOPING LEARNERS' COMPETENCE

Lam Hai Dang*¹, Le Quang Manh²

* Corresponding author

¹ Email: mrhai.dang2010@gmail.com

² Email: lemanhspqs@gmail.com

Political Academy
124 Ngo Quyen, Quang Trung, Ha Dong,
Hanoi, Vietnam

ABSTRACT: Many studies have shown that problem-based teaching is a modern method of student-centered learning. Its application in teaching the subjects of social sciences and humanities at military officer universities plays a crucial role in promoting students' positivity, self-discipline, independence, and creativity, contributing to the training of new people, cadres, and officers with qualities and capabilities, as a high-quality human resource to serve the development of the army and defend the Fatherland. The aim of this article is to analyze the concept of applying the problem-based teaching method in teaching the social sciences and humanities subjects at military officer universities towards developing learners' competence and the factors affecting the application of this method in teaching social sciences and humanities at military officer universities today.

KEYWORDS: Problem-solving teaching, the application of problem-solving teaching, affecting factors, military officer universities, social sciences and humanities.